

ДАХНО Ю.І., здобувач

Науковий керівник – СОРОКА Н.М., д-р вет. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

УРАЖЕНІСТЬ СОБАК ДИРОФІЛЯРІЯМИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОРОДИ ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У статті встановлено, що на показники екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії у собак значною мірою впливала не їх порода, а умови утримання та господарське призначення. Безпорідні собаки уражувались частіше та інтенсивніше, ніж службові, бійцівські, мисливські та декоративні.

Встановлено, що на території центральної та північної частин України із 1429 досліджених проб крові собак у 345 виявили личинок дирофілярій, ЕІ становила 24,1%, а П – 223,4 мікродирофілярій в 1 см³ крові. Більш високу екстенсивність інвазії реєстрували у собак порід: ротвейлер, середньоазіатська і німецька вівчарки, американський стаффордшир.

Інтенсивність інвазії була максимальною у середньоазіатської вівчарки, лабрадора, безпорідних собак та у німецької вівчарки.

Безпорідні собаки заражалися частіше та інтенсивніше, ніж службові, бійцівські, мисливські та декоративні. Середні показники екстенсивності та інтенсивності інвазії становили 24,7 % і 234,2 мікродирофілярій в 1 см³ крові відповідно.

Ключові слова: дирофіляріоз, собаки, порода, господарське призначення, екстенсивність та інтенсивність інвазії.

Постановка проблеми. Дирофіляріоз (латин. «*diro, filum*»; рос. «злая нить») – захворювання м'ясоїдних тварин, збудниками якого є нематоди, що належать до підряду *Filariata*, родини *Onchocercidae*, роду *Dirofilaria*. У природі існує близько 26 видів дирофілярій, проте у м'ясоїдних тварин частіше виявляються два види – *Dirofilaria immitis* та *D. repens*.

Починаючи з 90-х років ХХ століття, на території України відмічається зростання випадків ураження дирофіляріями собак і людей. Поширенню захворювання сприяли: збільшення кількості бродячих і безпритульних собак; значна міграція людей разом із тваринами та адаптація дирофілярій до різних проміжних хазяїв [1].

На території України захворювання вперше було зареєстровано у 1911 р. в Криму, а потім у центральних регіонах країни В. Т. Міщишиним в 1988 р. [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням епізоотології дирофіляріозу в Україні і за її межами присвячені роботи Н. С. Василик, W. Tarello, Д. Р. Архіпової [3, 4, 5]. За даними більшості дослідників, на показники екстенсивності та інтенсивності інвазії впливає, насамперед, господарське використання собак: сторожові та мисливські більш сприйнятливі до ураження дирофіляріями, ніж кімнатні, через довготривале перебування їх в умовах довкілля і як результат більшої вірогідності контакту з комарами [6].

За результатами досліджень М. П. Пруса (2006), найбільш сприйнятливими до збудників дирофіляріозу були собаки короткошерстих порід (ротвейлер, доберман, боксер, американський стаффордширський тер'єр). Проте, захворювання було поширене також серед тварин довгошерстих порід (спанієль, пудель, кавказька вівчарка, бобтейл, середньоазіатська та південно-російська вівчарки) [7].

Залежно від статі тварин значно вища екстенсивність інвазії реєструвалася у самців, оскільки вони активніші, ніж самки. Встановлена закономірність ураження собак порід – німецька та кавказька вівчарки, доберман та ризеншнауцер [8].

В наші дні дирофіляріоз у собак реєстрували на території міст Києва, Одеси, Севастополя, Сімферополя, Харкова, а також в умовах Київської, Чернігівської, Сумської, Полтавської та Харківської областей [9].

За даними Центральної СЕС МОЗ України, з 1975 до 2005 рр. офіційно зареєстровано 434 випадки підшкірного дирофіляріозу в людей.

Мета досліджень полягала у вивченні екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії залежно від породи та господарського призначення собак.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводили у наукових лабораторіях кафедри паразитології та тропічної ветеринарії Національного університету біоресурсів і природокористування України і кафедри паразитології та токсикології Сумського національного аграрного університету впродовж 2009–2012 рр. Всього досліджено 1429 собак віком від 1 до 13 років, які належали приватним особам міст Києва, Сум, Полтави та Полтавської області. Матеріалом для досліджень слугували проби крові, які досліджували гемоларвоскопічно за методом І.С. Дахно (2004).

Результати досліджень та їх обговорення. У ході дослідження 1429 проб крові від собак центральної та північної частин України у 345 пробах виявлено мікродирофілярії. Отже, тварини, в пробах яких виявляли личинок гельмінтів, були паразитоносіями. Екстенсивність інвазії у них становила 24,1%, а інтенсивність інвазії – 223,4 мікродирофілярій в 1 см³ крові.

За результатами досліджень до “десятки” з високою екстенсивністю та інтенсивністю дирофіляріозної інвазії було віднесено 9 порід собак (рис. 1).

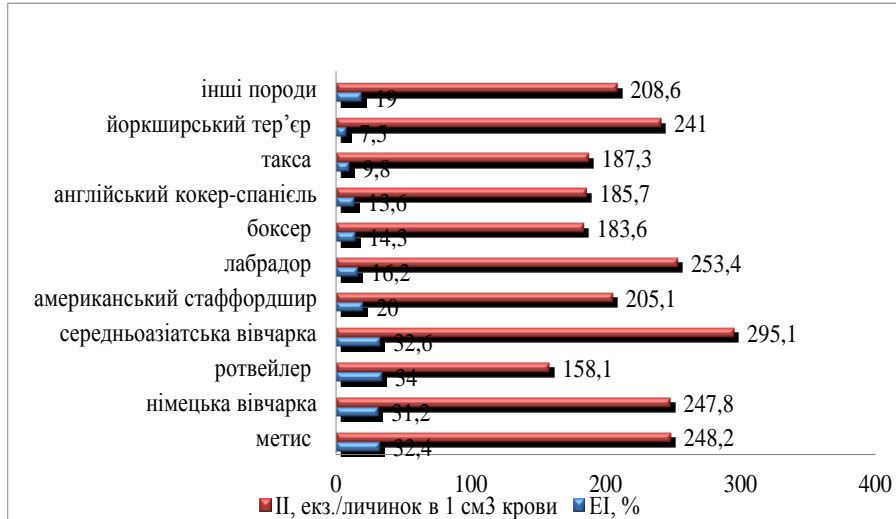

Рисунок 1. Екстенсивність та інтенсивність дирофіляріозної інвазії залежно від порід собак

Більш високу екстенсивність інвазії реєстрували у собак порід: ротвейлер (34 %), середньоазіатська (32,6%) і німецька вівчарки (31,2 %), американський стаффордшир (20 %). У собак інших порід екстенсивність інвазії не перевищувала 19 %. Інтенсивність інвазії була максимальною у середньоазіатської вівчарки (295,1 мікродирофілярій в 1 см³ крові), лабрадора (253,4 екз.), безпородних собак та у німецької вівчарки відповідно 248,2 і 247,8 мікродирофілярій в 1 см³ крові.

Мінімальну інтенсивність інвазії реєстрували у собак породи ротвейлер (158,1 мікродирофілярій в 1 см³ крові).

Залежно від господарського призначення найвищу екстенсивність інвазії виявляли у безпородних собак, частіше у безпритульних, екстенсивність інвазії досягала 32,4 %, у службових – 28,4, у бійцівських – 23,1, у мисливських – 16,2 і в декоративних – 12,3%. Максимальну інтенсивність інвазії реєстрували у мисливських собак (255,5 мікродирофілярій в 1 см³ крові), а мінімальну – у бійцівських (188,8 мікродирофілярій в 1 см³ крові) (рис. 2). Середні показники екстенсивності та інтенсивності інвазії становили 24,7% і 234,2 мікродирофілярій в 1 см³ крові відповідно.

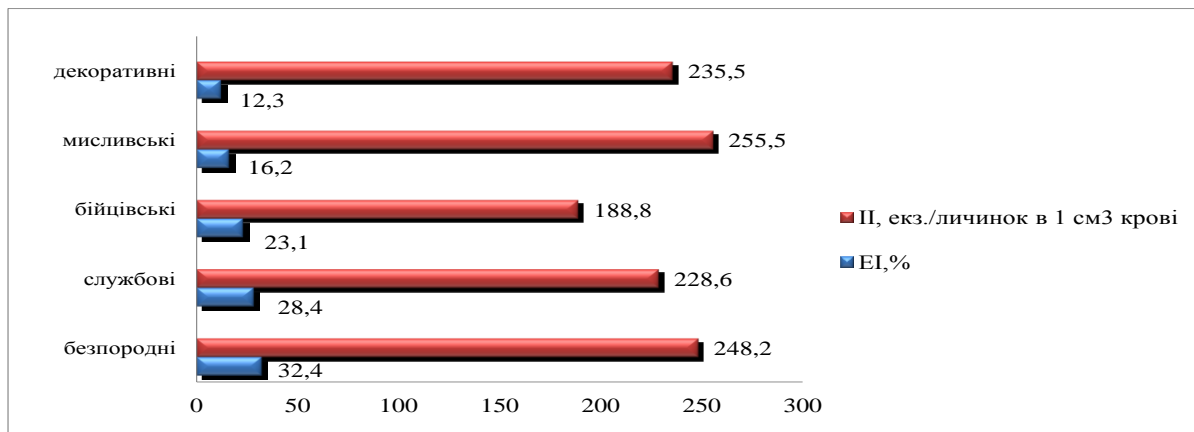

Рисунок 2. Екстенсивність та інтенсивність дирофіляріозної інвазії залежно від господарського призначення собак

Отже, на показники екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії у собак значною мірою впливала не їх порода, а умови утримання та господарське призначення. Беспородні, службові і бійцівські собаки заражалися частіше та інтенсивніше, ніж декоративні (кімнатні). На наш погляд, тривалий час перебування тварин в умовах навколишнього середовища, а не в приміщеннях, підвищувало вірогідність контакту тварин з комарами – проміжними хазяями дирофілярій, що надалі забезпечувало інтенсивне ураження їх гельмінтами.

Висновки. 1. Встановлена висока екстенсивність дирофіляріозної інвазії у собак порід: ротвейлер, середньоазіатська і німецька вівчарки та американський стаффордшир.

2. Залежно від господарського призначення найвища екстенсивність інвазії реєструвалася у беспородних собак, і нижча – у службових, бійцівських, мисливських та декоративних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Поживіл А.І. Дирофіляріоз у собак/ А.І. Поживіл, В.С. Козачок та ін. // Матеріали І міської конф. з проблем дрібних домашніх тварин (Київ, 12–13 травня). – К., 1998. – С. 13–14.
2. Потоцький М.К. Дирофіляріози (*Dirofilarioses*) / М.К. Потоцький, М.М. Омеляненко // Ветеринарна медицина України. – К., 2011. – № 4. – С. 23–25.
3. Василик Н.С. Дирофіляріоз собак в Україні / Н.С. Василик // Наук.-практ. семінар «Дирофіляріоз дрібних домашніх тварин». – К., 2003. – С. 10–11.
4. Tarello W. Autochthonous *Dirofilaria (Noctiella) repens* infection in dogs in Kuwait / W. Tarello // Zoonoses and public health. – 2008. – Vol. 55, Issue: 6. – P. 328–330.
5. Архипова Д.Р. Дирофіляріоз собак / Д.Р. Архипова // Ветеринария сельскохозяйственных животных. – М., 2005. – № 9. – С. 105–106.
6. Ястреб В.Б. Некоторые аспекты эпизоотологии дирофиляриоза собак в Московском регионе / В.Б. Ястреб // Ветеринарный консультант. – М., 2005 – № 7. – С. 6–9.
7. Симоненко О.В. Поширення дирофіляріозу собак у м. Києві / О.В. Симоненко, М.П. Прус // Науковий вісник НАУ. – К., 2006. – № 98. – С. 174–177.
8. Кравченко И.А. Дирофиляриоз животных и человека в Алтайском крае / И.А. Кравченко // Тр. Всерос. ин-та гельминтологии. – М., 2007. – Т. 45. – С. 141–147.
9. Дахно І. Філяріатози – проблема ветеринарної та гуманної медицини / І. Дахно, Ю. Шеремет, Г. Дахно та ін. // Ветеринарна медицина України. – К., 2003. – № 2. – С. 19–20.

Зараженность собак дирофиляриями в зависимости от породы и хозяйственного использования

Ю.И. Дахно

В статье установлено, что на показатели экстенсивности и интенсивности дирофиляриозной инвазии у собак значительной степени влияла не их порода, а условия содержания и хозяйственное использование. Беспородные заражались чаще и интенсивнее, чем служебные, бойцовские, охотничьи и декоративные.

Установлено, что на территории центральной и северной частей Украины из 142 исследованных проб крови собак у 345 обнаруживали личинок дирофилярий, ЭИ составляла 24,1 %, а П – 223,4 микродирофилярий в 1 см³ крови. Более высокую экстенсивность инвазии регистрировали у собак пород: ротвейлер, среднеазиатская и немецкая овчарки, американский стаффордшир. Интенсивность инвазии была максимальной у среднеазиатской овчарки, лабрадора, беспородных собак и у немецкой овчарки.

Беспородные собаки заражались чаще и интенсивнее, чем служебные, бойцовские, охотничьи и декоративные. Средние показатели экстенсивности и интенсивности инвазии составили 24,7 % и 234,2 микродирофилярий в 1 см³ крови соответственно.

Ключевые слова: дирофиляриоз, собаки, порода, хозяйственное использование, экстенсивность и интенсивность инвазии.

Lesions dogs of dirofilariasis depending on the breed and use

Y. Dachno

Found that the performance of extensity and intensity of the invasions in dogs, largely influenced not by their breed, but of the conditions and economic purpose. Thoroughbred, service and fighting dogs were more defeat than decorative dogs.

Found that in the central and northern parts of Ukraine from 1429 blood samples 345 were invasion with microdirofilariasis, EI was 24,1 %, and P – 223,4 microdirofilariasis in 1 cm³ of blood. Higher extensity of invasion recorded in dogs breeds: Rottweiler, Central Asian and German Shepherd, American Staffordshire. The intensity of invasion was highest in the Central Asian Shepherds, Labrador, thoroughbred dogs and German Shepherd.

Thoroughbred dogs infected more frequently and intensively than service, fighting, hunting and decorative. Average index of extensity and intensity of invasion were 24,7 % and 234,2 microdirofilariasis in 1 cm³ of blood, respectively.

Key words: dirofilariasis, dogs, breed, commercial purpose, extensity and intensity of invasion.